

JAVOR KLEN

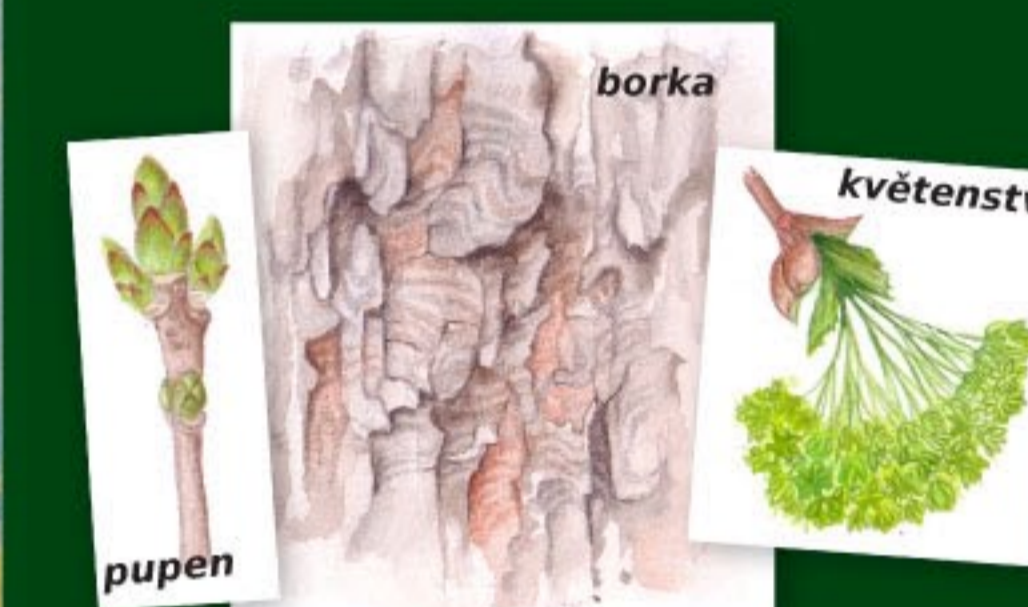
Javor klen je krásný strom pocházející z **horských lesů**. Proto se mu také říká javor horský. Níže ve smíšených lesích převládá javor **mléč**. Třetím naším původním javorem je teplomilný javor **babyka**, který spíš připomíná mohutný keř nebo malý strom. V parcích a v ulicích měst najdeme **mnoho** dalších **druhů javorů**, jejichž listy se na podzim zbarvují do žluté, jasně červené nebo purpurové barvy.

Klen je ze všech javorů nejstatnější. **Listy** má **dlanité**, tvořené pěti tupě zakončenými laloky, okraje jsou hrubě pilovité. **Borka se odlupuje** ve velkých, tmavě nebo světlešedých plochých šupinách. Javor mléč má naopak listy špičaté, hluboce vykrojené. Z řápíku po odlomení vytéká bílé mléko – latex, list „mléčí“. Plodem všech javorů jsou **křídlaté dvojnažky**. Nažky kleny tvoří písmeno „V“, nažky javoru mléče jsou naopak široce rozevřené.

Javorové dřevo je vysoce ceněné, vyrábí se z něj **nábytek** a také **hudební nástroje** – kytary, housle, i zobcové flétny. Dřevo, které se na jejich výrobu používá, se nazývá rezonační, protože se v něm dobře nese zvuk. **Listy** javoru jsou **sladké**, kdysi se jimi krmila domácí zvířata. I lidé je ve středověku jedli dušené se zelím. V konopištském parku roste javor stříbrný, také nazývaný **cukrový**. Jeho domovem je Severní Amerika, kde se jeho míza sbírá a vyrábí se z ní javorový sirup. Používá se jako přírodní sladidlo.

Javorové **květy** stejně jako květy lípy **poskytují** včelám **potravu** v podobě sladkého nektaru. Pod odlupující se borkou kleny, kterou řasy mohou zbarvovat do červena, žije **mnoho bezobratlých** živočichů. Mravenci obecní pod ní ukrývají své kukly a samičky nejružnějších druhů pavouků kladou svá vajíčka do pavučinových kokonů, ze kterých se později líhnou drobní pavoučci. Na svou potravu tu číhají dravé stonožky. Javory často navštěvují **brhlíci** a **šplhavci**, kteří tu vždy najdou prostřený stůl.

Javory poměrně **rychle rostou** a při ořezávání se **snadno zmlazují** z pařezů. Celkem dobře snáší drobná poškození i znečištěné prostředí a jejich koruna zabírá velkou plochu. Dospělé javory, stejně jako řada dalších stromů, na podzim shazují velké množství listů. Někteří lidé si pak stěžují, když je uklízí, přestože jde o **cenný zdroj živin**, který lze využít.

Z

K

- 1 drozd zpěvný
- 2 javor babyka
- 3 javor mléč
- 4 ještěrka obecná
- 5 poštolka obecná
- 6 sedmihlásek hajný
- 7 svraštělka javorová
- 8 svraštělka tečkovaná

Víc najdeš na "webu"!

Naučná stezka vede kolem javoru stříbrného, porovnej jeho listy s listy kleny a javoru mléče. Jakou barvu má spodní strana jeho listů? Javory dobře zakořeňují, proto jsou lesníky vysazovány jako tzv. zpevňující dřeviny. Kde je obvykle potřeba půdu chránit před rozrušováním a zabraňovat jejímu sesuvu?

Jaká je borka u javoru mléče? Odlupuje se také? Jakou barvu mají javorové květy? Zjisti, jaký tvar listu má javor babyka. Jaký úhel svírají jeho dvojnažky?

Kterému hudebnímu nástroji se říká „sladké dřevo“? Které další stromy poskytují dřevo k výrobě hudebních nástrojů? Javory mají poměrně velké listy, jaký význam mohou mít, když jsou vysazeny v městských ulicích a parcích?

Mají stonožky sto nohou? Kteří ptáci šplhají po kmenech stromů? Na listech javorů můžeme najít černé skvrny, které způsobuje houba svraštělka javorová. Je důležitým bioindikátorem, ve znečištěném prostředí se obvykle nevyskytuje. Co to může znamenat?

K čemu využívali staří hospodáři javorových výmladků? Na jakém místě bys vybral(a) k vysazení právě javor? Proč? Navrhni, jak výhodně využít spadané javorové listy. Který stát má javorový list na své vlajce? Proč?

Co jsme se dozvěděli nového?

latex - na vzduchu tuhne bílá tekutina vylučovaná některými rostlinami
kokon - zámotek z pavučin obalující vajíčka
bioindikátor - organismus, který svou přítomností poukazuje na určitou vlastnost prostředí např. čistotu ovzduší